

LEGISLACIÓ SOBRE LES TÈCNiques DE REPRODUCCIÓ HUMANA ASSISTIDA : UNA NORMATIVA EN CANVI

Montserrat Boada

Servei de Medicina de la Reproducció. Institut Universitari Dexeus. Comissió Assessora sobre Tècniques de Reproducció Humana Assistida a Catalunya. Comisión Nacional de Reproducción Humana Asistida.
Passeig de la Bonanova 89-91. 08017 Barcelona. Adreça electrònica: monboa@dexeus.com.

Paraules clau Reproducció assistida, fecundació *in vitro*, legislació, Comissió Nacional

LLEI 35/1988

L'any 1988 es va publicar la Llei 35/1988 que regulava l'ús de les tècniques de reproducció assistida (TRA) a l'Estat espanyol. Es tractava d'una llei pionera, de les primeres d'Europa que va permetre que es pogués treballar en aquest camp dins d'un marc legal regulat. En aquesta llei s'estableix que la finalitat de les TRA és l'actuació mèdica enfront l'esterilitat i la prevenció de malalties hereditàries. Es defineix el perfil de la usuària com el d'una dona sana, major de divuit anys sense necessitat d'estar casada o tenir parella i es dictamina que tots els centres que practiquin aquestes tècniques hauran d'estar acreditats per les autoritats sanitàries competents. Estan reconegudes com a tècniques autoritzades per aquesta llei la congelació d'esperma i d'embrions, el diagnòstic preimplantacional, la donació anònima de gàmetes i embrions i la inseminació *post mortem*. Contràriament, està prohibida la gestació per substitució, la selecció de sexe o manipulació genètica, el clonatge d'éssers humans i la importació o exportació d'embrions o les seves cèl·lules. Amb el pas dels anys, els problemes derivats de l'aplicació clínica de les TRA i l'aparició de noves tecnologies va posar de manifest la necessitat de revisar la llei per a adequar-la a les necessitats del moment.

COMISSIÓ NACIONAL DE REPRODUCCIÓ HUMANA ASSISTIDA (CNRHA)

La mateixa llei ja preveia la creació d'una Comissió Nacional de Reproducció Humana Assistida que fes

un seguiment de la llei i que l'adaptés als canvis que de manera constant es produeixen en el camp de la biologia de la reproducció. La CNRHA es va crear l'any 1997 i en la seva composició es troben representats el món científic, el jurídic i el social. Els dos primers informes de la CNRHA aconsellaven una modificació legal en temes tan importants com la congelació de gàmetes i embrions i la recerca, entre d'altres.

LLEI 45/2003

No va ser fins l'any 2003 quan finalment es va produir un canvi normatiu i es va publicar la Llei 45/2003 que modifica els articles 4 i 11 de la Llei 35/1988. Tal com s'especifica al preàmbul de la llei, l'objectiu de la reforma és bàsicament resoldre el problema greu de l'acumulació d'embrions supernumeraris i, al mateix temps, intentar reduir el nombre d'embarassos múltiples fruit de les TRA. Aquesta llei va obrir una porta molt important a la recerca en embrions humans, ja que permet destinar-hi tots aquells embrions que havien estat congelats prèviament a la promulgació de la llei i que actualment no tenen finalitat reproductiva. Malauradament, en la seva vessant assistencial, la Llei 45/2003 no va ser la llei que s'esperava i va generar nous problemes fins aleshores inexistents. La restricció del nombre d'òocits a fecundar a un màxim de tres i la limitació a l'ús reproductiu com a única alternativa de futur per als embrions que es generin a partir de la publicació d'aquesta llei en són els punts més conflictius.

REIAL DECRET 1720/2004

El fet de limitar a tres el nombre d'òcits a fecundar comporta inevitablement una disminució de l'eficàcia del tractament. No poder seleccionar els embrions de millor pronòstic per a la transferència repercuteix directament sobre les pacients i disminueix significativament la probabilitat d'aconseguir una gestació. Com a resultat de la pressió social que es va desencadenar i per tal de solucionar els problemes que la nova llei havia generat, es va desenvolupar una nova norma (RD 1720/2004) en la qual s'estableix una llista d'excepcions i es detallen totes aquelles situacions que per raons fisiopatològiques aconsellen l'eliminació de la limitació i, per tant, l'autorització a la inseminació de més de tres òcits.

NOVA LLEI DE TRA

Si bé l'aprovació del Reial Decret 1720/2004 va suposar una solució transitòria al problema de la restricció a fecundar més de tres òcits, el marc legal vigent és complex, ja que d'una banda hi ha aspectes conflictius que encara no estan resolts, i de l'altra coexisteixen dues lleis, la primera de les quals continua vigent únicament en aquella part del seu articulat que no està

modificat per la segona. En aquesta línia, el govern actual està treballant en l'elaboració d'una nova llei de TRA que en cas que s'aprovi substituirà les dues anteriors i les unificarà en una única norma actualitzada i adequada a la realitat actual. L'avantprojecte de la nova llei de TRA ja ha estat avaluat satisfactòriament per la CNRHA, i tot i que encara falten els tràmits polítics i administratius reglamentaris, es creu que podria publicar-se a darrers d'aquest any.

BIBLIOGRAFIA

- COMISIÓN NACIONAL DE REPRODUCCIÓN HUMANA ASISTIDA (1999). *I Informe Anual. Diciembre 1998*. Madrid: Ministerio de Sanidad y Consumo.
- Ley 35/1988 de 22 noviembre, sobre Técnicas de Reproducción Asistida*. BOE, 282:33373-33378.
- Ley 45/2003, de 21 de noviembre, por la que se modifica la Ley 35/1988, de 22 de noviembre, sobre Técnicas de Reproducción Asistida*, 280. BOE, 280:41458-41463.
- Real Decreto 415/1997, de 21 de marzo, por el que se crea la Comisión Nacional de Reproducción Humana Asistida*. BOE, 70:9419-9421.
- Real Decreto 1720/2004, de 23 de julio, por el que se establecen las tipologías fisiopatológicas que permiten la superación de los límites generales establecidos para la fecundación de ovocitos en procesos de reproducción asistida*. BOE, 180:27179-27181.